

H A D I TÖRTÉNETEK.

Költ Bétsben, Septembernek 11-dik
Napján.

Erdélyből.

Közelebb, a' *Toskána* Magyar Lovas
Regementjénél Oberstlieutenantfágra lépett
Gróf *Vilhorszky* Úrnak, bölts, és bátor szív-
vel való kormányozása alatt, Oláh Országban
Czapárnál meg-bizoyított vívőzségekről ka-
tonáinknak, szóllottunk vólt Septembernek
4-dik napján költ Irásunkban egy két szóval:
az arról való bővebb Tudósítást meg-kül-
dötte, *Kinénynél* táborozó Generálmájor
Prugglach Úr, Hertzeg HOHENLÖÉ-nak,
's a' Hertzeg ide, mellynek summája ez:

Említett *Prugglach* Gen. Úr rendelésé-
ből, Aug. 22-dikén, népünkben két tsapat,
által ment, az *Aluta* vizén: eggyik, Gróf
Vilhorszky; a' másik, az Oláh szabad aka-
ratuak Májorja *Klein* Úr alatt. Amaz ál-
lott, a' *Splényi* és *Orosz* Regementjebéli két

Q

gya

gyalog Osztályból, egy Svadron *Toskana* Huszárokból, némelly lovas, és 150. gyalog Oláh szabad akaratuakból: ez, az *Orosz* Regementjének egy Osztályából, 's ugyan tsak *Orosz*, és *Splényi* Regementjéből magok jó szántokból vállalkozott 200 emberekből, és másfél Svadron *Toskana* Huszárokból. — Az Oberstlieutenant *Vilhorzky* Úr tsapatja, ment által az *Alután*, *Rakovitzánál*; a' *Klein* Úré pedig, *Kinénynél*, és együvé érkezett mind a' két tsapat, éjtfizakára, a' *Titesti* hegyen. — Más nap, egygyütt a' *Topologi* völgyig ment, honnan, éjszélben meg-mozdúlván, a' *Suitsi* térségre marsirozott. Innen, mihellyest a' hajnal kezdett hasadni, a' gyalog szabad akaratuak el-küldödtek bal kéz felé egy hegyre, a' Lovas szabad akaratuaknak pedig, és egy rsoport Húzfárfágnak, ki vólt adva, hogy, jobbra mennyenek, olly tzállal, hogy majd midőn, a' fő sereg, melly azonban nagy tsendesféggel nyomúlt *Czapár* felé, az ott tartózkodó ellenséget meg-támadja, ök két oldalról essenek neki, 's tartóztassák, midőn vissz a'karná magát vonni. A' jobb kéz felé küldetett Lovasfág, tsak hamar egynéhány legelterésben lévő Törökökre bökkent, kik meg-lárván a' miéinket, azonnal néki iramodtak, és a' *Czapárban* fekvő ellenséget fel-

fel-lármázták, melly mind öszve, *Osina*, *Seraskier Bin-Basa*, és *Bostanu Ulu*, *Bin Basa* vezérlések alatt lévő 2000. Lovasságból, és 300. kerülőkből állott, kiknek fejek, *Dumitru Lamtsiu Armás*, vólt.

A' Törökök, a' lármára, el-kezdettek leg-ottan a' miéink felé ágyúzni: ezek mind-azáltal, még a' golyóbisok truttzára-is, szép rendjeknek leg-kissebb meg-bomlása nélkül, egyenessen az ellenség táborának tartottak. Midőn már közel vóltak, parantsolá Oberst Lieutenant *Vilhorzky* Úr, hogy a' gyalogság két felé válván, egyik jobb, másik bal oldalról támadná-mag az ellenséget: maga pedig, minthogy sejtette, hogy némelly zászlók, hátra felé ingadoznak, a' melly, annak a' jele vólna, hogy az ellenség, eger-utat akar kapni a' szaladásra: tehát annak, minden haladék nélkül, előről neki esett, azt tsak hamar meg-futamtatta, és a' *Kurta-Argysi* erdőbe való szoros bé-járásig, három fertály órányira kergette. Az erdőbe be nem ment, hanem innen rajta, Legénnyeit ismét rendbe állírván, közzülök egynéhányat el-külde, az ellenségnek meg-kémlelésére: a' melly az alatt, 1000-en fellyül öszve csoportozván, az elsőnél szerentséssébb próbát akara tenni Lovassaink ellen. Mivel az Oberstlieutenant Úr, a' gya-

Q 2

log.

logfágtól jótskán el-távozott, a' lovak-is alkalmasint meg-fáradtak: tehát, magát, a' feles szárnú ellenség előtt, a' gyalogfághoz, még pedig szerentséssen vissza vonta, melly már akkor egy hosszas négy szeg formában állott. Az Oberstlieutenant Úr, a' gyalogfág jobb oldalára állott a' Lovasfággal, mellynek jobb szárnyára az *Orosz* és *Splényi* Reg. béli szabad akaratóakat helylyhetre, ugyan csak négy szeg formában. Illyen renddel, musika szó, és szakadatlan ágyú dörgés között, ismét ellene indúlt, a' már újjolag e-lébbeni fántzából ágyúzó ellenségnek; melylyen most éppen a' történt, mint az előtt: azzal a' külömbfeggel, hogy már most, úgy el-vette magát, a' sűrű erdőbe, hogy köz-züle egy lelket sem lehetett látni. Ez így lévén, az Oberstlieut. Úr, Lovasfajt, és szabad akarató gyalogjait, kikkelt ez úttal a' Lovasfágot, minden esetre kész óltalmúl, közlről követterte, a' több gyalogfághoz vissza vonta. Még ezenrúl, a' sereg két óráig várokozott *Czapárnál*, az ellenségre, ki-is akarván magát egyfzersmind pihenni. Az alatt, az ellenség fántzából, ki-hozták a' miéink, az ott hagyott 7. fontos ágyút, és egy puska poros szekeret. Ezeken kívül, győzedelmes népünk' kezére bírt még, az egész Tábor, minden hadi készületekkel; hat

hat zászolókkal, 36. vágó marhákkal, 100-nál felesebb számú lovakkal, fok fegyverekkel, ruhákkal, 's a' meg-öletteteknél találtatott pénzzel együtt. Az eleséggel, nem lévén az el-hozására szekerek, szabaddá téterett a' nép. — Tizenkilentzre megy az el-fogat-taknak száma; a' tsata piatzon halva marad-taknak pedig 200-ra. — Részünkről estek-el, a' *Toskána* Hufzárjai között ketten, az *O-rofz* Reg.ból 1., az Oláh szabad akaratúak-ból is 1. Sebet kaptak 9-en, a' *Toskána* Hufzárjai között való Főhadnagy *Maurer* Urat is oda számlálva, kinek a' karját, ám-bár nem egész erőben, találta egy golyó-bis, midőn a' sántz meg-vételében, különös vitézséggel fáradozna. — Ezen szép győze-delemnek rsupa olvasása, kitkit meg-győzhet arról, hogy jó Vezérje alatt, az egész sereg, hiv engedelmességgel, és kész bátorsággal vitézkedett. — A' *Toskána* Reg.ból, a' Májor első Osztályának 2-dik Svadronából, két köz Legények, meg-érdemlik, hogy neveik különös dicsérettel említessenek. — Az egyik *Bálint* János, a' ki leg-először rontott-bé az ellenség sántzába; a' másik *Bojér* János, a' ki, 3. Törököktől körül-véterett Főhadnagy *Maurer* Urat, szeren-tséffen meg-szabadította.

A Bánátból.

Már *Belgrád'* ostroma, az egész seregnek ki-magyarázhatatlan öröme, elkövetkezik. — Augusztusnak 31-dikén, megindúlt F. M. L. B. *Alvintzy* Ur, népével, 's az út egyengetőkkel, *Fejértemplomból*, *Banosza*, és *Zimon* felé, a' hová kellek, az ostromra menendő egész seregnek, ezen hónapnak 11-dikére takarodni. Magát a' fő Vezért, 3-dikra várják *Zimonba*. — A' *Belgrád* alá rendelt sereg, fog állani, 41. Batalion, az az, 50,000-nél valamivel több gyalogságból, mellynek közel fele Magyar-ság; és 30. Osztály, az az, mintegy 15,000 Lovasokból, kik között vagyon a' *Wurmser*, és *Gréven* Regementjeiknek-is nagyobb része. — Az által költözésnek, 13-dikon, vagy 14-diken, meg-kell lenni. — E' végett, a' *Száván* 3. híd készül, eggy a' *Tzigány* szigetrél, a' *Besániai* töltésen felül; más, *Osternitzánál*, fél óránnyira *Belgrádhoz*, és a' harmadik *Szabátsnál*. — A' *Dunán* pedig *Kubinnál* a' Bánátban.

E L E G Y E S

T U D Ó S I T Á S O K.

*A Tsászfár nevét viselő, Magyar Lovas *)
Regementnek, fel-állításától fogva, mind
ez ideig való rövid Historiája.*

Ezen, valóba vitéz Regementet, ama' drága
emlékezerű Fejedelem, I. FERENTZ Tsá-

Q 4

szár

*) A' Magyar Lovafok, mint tudni való, másképpen *Húzfároknak*-is hivattatnak: melly *Húzfári* nevezet, 1458-dik esztendőben vette eredetét, a' midőn MATYAS Király, parantsolatot adott ki, hogy az Országbeli fő Papok, 's Nemesfek, Legénnyeikkel együtt, a' Táborban lovon megjelenyenek. Ekkor, minden 20. háztól, egy egy Lovast kellett ki-állítani, és így, egy Lovas, 20. ház adója, vagy árva, lévén, egy szóval *Húzfárnak* neveztetett. Magyar Ország-ról, fel-kapták másutt-is, a' Magyar ruhás könnyű Lovasok tartását, kiket osztán hasonlóképpen *Húzfároknak* neveznek. — Talám a' Magyar ruha tseleklízi egyik, hogy, a' Nem - Magyar *Húzfárok*-is, a' Magyar Lovasoknak nagy szívűfeget,

szár állította volt fel, maga saját jószágában, 's tulajdon költségén, a' Borussusfal, hét egész esztendőkig tartott nevezetes háborúnak első esztendejében, úgymint 1756-dikban; és nevezte, Tsászári méltósága nevé-ről, annak meg-bizonyítására, hogy érzékeny hajlandóságai, az hív, és bátor szivű Magyar Nemzethez, éppen azok, mellyek, kedves Felesége, boldog emlékezerű MÁRIA THERÉSIA jó szívében, olly mély gyökeret vertek vala, hogy benne, míg élt, a' két Magyar Haza, még a' késő maradéknál-is el-felejtethetetlen édes Annyát tisztelte. — Tsak 9. esztendőig lehete, ezen, maga nevét, valamint vólraképpen meg-érdemlő; úgy vele, méltán-is dítsekedhető nemes Regiment, olly boldog, hogy koronás Fejének példás jószágát, 's erántta viseltetett különös szeretetrét *) tapasztalhatta. — Mert
FE-

ket, 's hathatós ferény kezűségeket, veszik mustául, 's nem éppen haszontalanul, és szerentsétlenül a' koverésre.

*) Míg FERENTZ Tsászár élt, 's maga volt a' Regimentnek, úgy nevezetett Proprietárius Generálisfa, addig, a' Stábális Tiszt Urak, mind egész zsólddal (Gageval) vóltak, az az: az Oberster vette, a' FERENTZ Tsászártól által-enge-

FERENTZ-el, 1765-dikben, az Ég, a' földet el-hagyatta, 's romlandó koronája helyett, romolhatatlannal meg-ajándékozta. — Szerető Attyától lett véletlen meg-válását, a' bús Regement még ma-is sirathatná, hanemha a' mostan uralkodó Felső, II. JOSEF Tsáfzár, árvaságában, szárnyai alá vévén, szép nevének birtokában továbbra-is meg-hagyni, és maga képében, nagy érdemű Generális *Almásy* Ignátz Urat, ugyan tsak ezen Regement hajdani első Obersterét, Igazgatójául rendelni méltóztatott volna.

Nagy örömmel kezdünk ezen díszes Regement jeles viseltt dolgainak, 's vitéz tselekedeteinek summás le-írásához. Mert nagyok, és sokak azok: mellyeket valamint mi, álmélkodásunk mellett, belső meg-indulással olvastunk: úgy reményljük, hogy azoknak előadása, fogja minden igaz Hazafiban öregbiteni, Nemzetéhez vonzó szerezetét, 's nevelni, annak meg-fontolásából

Q 5

szár-

engedtetett Generálisi fizetést, az Oberstlieutenant ismét az Obersterit, a' Major, az Oberstlieutenantit, 's a' t. — A' Regement fel-állítatásakor, maga ajándékozott a' boldogult Tsáfzár, az egész érdemes Tifzti Karnak, szép ruhákat, 's lovakhoz való kiegészleteket.

származott méltó örömét, hogy ő — *Magyarrá* született: látván, hogy Magyarok voltak azok, a' kik a' nagy FRIDRIK Lelkéről illetrített seregek ellen, éppen olly tsuda dolgokat követtek-el; mint a' millyeneket, ma ugyan azon, vagy azokhoz mindekben hasonló Magyarok, a' vakmerő Törökök ellen vísznek véghez. — *Kollinnál* *) vólt leg-első szerentséje, a' mi mostani beszédünk tárgyául fel-vett Tsáfszár Magyar Lovas Regementjének, fel-állításának mindárt második esztendejében, azon emlékezetes, és hasznos győzedelemnek, nem tsak ízem.

*) *Kollin*, egy jól épült királyi város, *Tsehs* Országának, *Kaurzim* nevű kerületében. Hozzá közel, *Chotzemitz* vára, és *Planián* nevezetű helység között esett 1757-dik esztendőben, Jun. 18-dik napján, azon véres ütközet, melyben az 1741-diktől fogva, már nyoltz izben győzedelmeskedett FRIDRIK 11,000. embert vesztett, 's a' hartz mezejét-is, el-hagyni kénytelenített; ámbár, részunkról-is, tellyesféggel nem ingyen jutottunk a' győzedelemhez: mert holtjainknak, és febesfeinknek száma 9000-re ment. — A' miénk, igen jó helyyen, hegy tetőn vóltak, a' Király pedig alól, még-is hét izben támadta-meg őket.

szemlélőjének lenni: hanem benne, maga jó viselésével, valósággal részt-is venni, mellyet nyert vitéz népével, magán, amaz eddig győzhetetlen FRIDRIK-en, nehai bölts, 's bátor szivű fő Vezérünk DAUN, kihez hasonló számos férjfiakra, lett volna szükség de vágyása-is M. THERÉSIÁ-nak. A' Tsászárs Regementjének, kebelebeli Zászlótartó, B. *Lusztinszky* Úr haláláról-is nevezetes munkája vala ez úttal, azon 43 ágyúk egyikének erőszakos el-vétele, mellyek öszveféggel, a' DAUN győzedelmes serege kezére birtak. — Jól meg-téven Tseh Országban, első hadi próbáját, marsirozott Regementünk Saxoniába, Generális Gróff PALFY Rudolf vezérlése alá, holott egy magánál kéttzerte-is felelőbb számú Borussus Dragonyos Regementre ütött, azt széllyel verte, el-fogván közzüle 400-ig valót, mellyen, boldogúlt FERENTZ Tsászárs annyira meg-örült, hogy az említett igazgató Generális Urat, leg-ottan F. M. L. méltóságra emelte.

Jelen volt Silésiában, 1757-dik esztendő. Novemb. 22-dik napján, *Breszlaunál*, és bé-nyargalt egészen a' város kapujáig, a' mikor *Lotharingiai* Hertzeg KÁROLY, halharatlan emlékezetű NÁDASDI nkal egy-
gyütt,

gyütt, a' *Borussusokon* győzedelmeskedett, — 1759-dikben, Februáriusban, olly dolgot tselekedett, ezen betses Regimentnek 30. emberből álló részetskéje, maga nevének meg-felelni törekedett Nagy Ferentz Zászló tartó Úr kormányozása alatt, mellyet feljegyezni *Homerus* sem tartott volna érde-merlennek pennájára. Mert ítéllye-meg bár akárki, mit tegyen 30. emberrel, 2 *Borussus* Granatéros Kompaniára rohanni, azt meg-fzalasztani, vágni, és fő Strázsamesterét, egy Hadnaggyal, 's 62. köz emberrel egy-gyütt el fogni, rabbá tenni! — Ezt tselekedte pedig Nagy Nagy Ferentz, 30. katonáival együtt, *Silésia* szélén, *Libaonál*, magának, Regimentjének, sőt egész Nemzetének ditsősfégre. — Még a' fellyebb ki-tett 1759-dik esztendő, háromszori szép alkalmatosfágot nyújtott az egész Regimentnek, további maga el-hiresítésére, FERENTZ öröme nevelésére, és hozzája való bizodalmanak öregbítésére. — Ugyan-is, Mártziusban, *Silésiának Graifenberg* nevezetű helysfége alá küldetvén, ott egy *Borussus* gyalog Bataliont talált, mellyet, két ágyújával együtt, mind egy lábíg horogra kerített. — Septemberben, egy Batalion gyalogságból, és 4 Svadron Lovasokból álló Bo.

Borussus sereg, *Bischofsverdához* marsiroz-
ván, az Armadánk Bagazsiáját el akarta kap-
ni, de, mivel ezen Regiment utól ment,
az ellenség szándékát észre vévén, vissza
fordúlt, a' lovasfágot hirtelenséggel el-há-
rította, a' gyalogságból 300-at le-vágott, 's
a' két ágyúját el-vette. — Decemberben,
Maxenhez *) közel, maga egyes egyedül,
három sántzot meg vett, a' benne volt gya-
logfágot, 5. ágyúival együtt, rabúl el-
hozta, melly alkalmatossággal meg-újított
vitézségéért, Oberfl. *Kiss Ferentz* Úr, a'
THERESIA Katona Rendjének kissebb ke-
resztjével, meg-is tiszteltetett. — 1760 dik-
ban, *Kesselsdorf* tájjékán, Saxoniában,
nyári napokban-is házaknál tartózkodott a'
Regement, honnan két izben próbálta Bo-
russiai Generális, *Kleist* **) Úr, 4000-ed

ma-

*) Mind *Maxen*, mind *Bischofsverda*, Saxoniában
vagyon, a' fő Városhoz *Dresdához* nem messze.

**) Nem az említett Generális Úr, volt azon jó
vers író *Kleist* (Poëta), kinek meg-maradott,
ámbar maga kívánsága szerént, óhajtott tokélle-
tesfégre nem hajthatott munkáit, ma-is, egész
órommal olvashattya kiki, a' kinek az afféle
szépsegekhez jó ízlése vagyon. — Ez, meg-holt,
Májori ranggal, még 1759-dik esztendőben, Aug.

magával fel-zavarni; de, mind annyiszor, vesztességgel vissza verettetett. — 1761-dik eszt. hadi Tármester, Gróf LASCY Úr vezérlése alatt, keresztrül rontott *Berlinen*-is, 's a' rendszerént való lakozása helyén, a' nagy FRIDRIK-nek, *Potzdámon*. — És ezek valának, a' többek között, azok a' nyomos próbák, mellyekkel, II. JÓSEF édes Attyát, általa fel-állított Magyar Lovas Regementje, mind maga, mind egész Nemzetrünk felől való jó gondolkozásban meg-erősítette; ezek azok; a' Magyar vitézség példás remekjei, mellyeket, maga FERENTZ Tsáfzár, Obersteréhez, *Almásy* Ignátz Úrhoz, nem egyszer borsátott tulajdon keze irásiban meg-is ditsért, meg-is köszönt.

A' mióta már, FERENTZ-étől meg-csúztatván, JÓSEF-jére függeszti-is szemeir, ezen érdemes Regement, nem hogy alább hagyott volna, minden elől fordúltn alkalmatosságokkal, elébbeni vitézségében; sőt in.

22-dik napja éjtszakáján, a' mind végig ditsőséggel hartzolt Herofok; de eggyzersmind az igazak halálával, *Frankfurtban*, azon 14. febéiben, mellyeket vett Aug. 12. napján, a' *Kunerdorffi* átközetben.

inkább, annak példájából, kinek nagy nevért
 viseli, újabb indító okokat vett érdemeinek
 teretvására, és mind azon szép tulajdonságok-
 kal való rovábbi ékeskedésre, mellyek egy
 Magyar Lovas Regementet, eleitől fogva
 izimerezték. — Eleget sohajtozott, az 1777
 dik esztendő végén, FRIDRIK kel negyed-
 szerre lett öszve kapás alkalmatosságával,
 hogy arra nézve, majd éppen, olly szeren-
 tsétlen vólt, mint most, a' HADIK, és
 Gróf *Eszterházy* Imre, Magyar Lovas vi-
 rézei, e' jelen lévő Török háborúra nézve,
 kik mind ez ideig-is, vesztégetelni kéntelenít-
 retnek, midőn, a' Márs mezejére ki-állott,
 hozzájuk hasonló jó katona pajtásfaik, ke-
 resztül verekedvén diadalmassan, a' halált
 ábrázoló *Tziprus* fák erdején, borostyán
 ágakat szegdelnek, mellyekből, győzedelmi
 korona készülylön tisztes fejekre. — Ugyan-
 tsak adódott 1778 dikban, egy, de sokkal
 fel-érő szerentséje, ezen nemes Regement
 egy részének, olly próbáját adni, Feje-
 delmünk láttára, virézségének, melly a'
 MAGYAR erántt boldogúlt Attya érzékeny-
 ségeit, JOSEF Tsászárbán-is meg-újította.
 — Történt t. i. az említett esztendőben,
Lautervaszernél, a' Tseh Országí havafok
 alatt, hogy 300. Borussus Lovasság, *Bögözy*
 Had-

Hadnagy Úrral, 30. Tsászár Huszárjainkat, egy posványba szoritotta, 's környül vette; de, maroknyi népünk, sem álló helyének alkalmatlan voltára, sem az ellenségnek nálánál tiszterte felesebb számára leg-kissebb is nem igyelvén, kegyelmet nem koldúlt; hanem magát mind addig vitézül óltalmazta, míg *Kiss Kapitány Úr*, száz emberrel, segittségére nem érkezett, a' midőn Magyarjaink, magokat öszve kaptsolván, egyesült szívvel, 's erővel, a' prédára ásitózó ellenség hiedelmét, nem tsak haszontalanná tették; hanem meg-is szégyenítették. Mert azt, tsak hamar meg-fordították, 's kilentzer közzüle, el-is fogtak: mellyet maga-is Ő Felsőge tsudálva szemlélvén, *Bravót* kiáltott, és nagy szóval, Hazánk' vitézkező Fiairól, ilyen nemes vallást tett: „Most látom, „ hogy Magyar Katonáim, különös bátor- „ sággal bírnak, a' Tisztek pedig, általán „ fogva *Vitézek*.” Még ezzel sem elégedett-meg, hanem továbbá, így folytatta beszédét: „En nem így gondolkoztam Magyar katonáimról, a' millyeneknek lenni, „ most magam tapasztalom, mert, másképen voltam el-hiterve; de látom, hogy „ vélekedésemben igen meg - tsalattattam.” —

Az

Az el-múltt 1788-dik esztendőben kezdődött háborúban-is, nagy szívvel rántottak kardot egyfzerire, Májusnak 11-dikén, a' Tsásfár Regementje vitézei a' Török ellen, Móldvában, úgy hogy rajtok ugyan meg-nem esmerszett; hogy már szintén tíz esztendőktől fogva nem néztek ellenség szemébe. — Meg-vallya a' fő Igazgató Hertzeg COBURG, esmeretes nevű, 's érdemű Mészáros Úr, a' Tsásfár Regementjének akkori Oberstere felől, hogy ez az Úr vette ki, vezérlése alatt nagyobb részént Regementjéből vólt katonáival, a' tsere közzül, különös bátorfággal az ellenséget, melly, a' meg-vejendő Chotym várából olly tzéllal ródúlt vala ki, 's vette magát a' Ruktzinnál *) lévő hegyekre, a' tserébe, hogy népünknek, Chotymhoz olly közel lehető meg-telepedésre, helyt ne engedjen: de szerentsétlen ki-meneretellel.

Folytatása következik.

Oláh

*) Ruktzin, egy falnak a' neve, melly vagyon Móldva Országban, Chotzimhoz egy kis mért-földnyire.

R

Oláh Országból. Az el-múlt hónap végén utasította hozzánk, a' *Fokszánon* alól *Gerlecsescénél*, a' *Milkov* vize mellett fekvő Táborból, egy nagy érdemű Svadronos Kapitány Úr, betses Levelét, mellyben megnevezi, azon alsóbb rendű vitézeit a' Tsázar Magyar Lovas Regemenijének, a' kik arany és ezüst érdem pénzel megjutalmaztattak, úgymint *Takáts*, és *Újfalusi Káplárok*, *Töke*, 's *Juhász* köz emberekkel együtt, kik között az első, úgymint *Takáts*, arany érdem pénzt nyert, a' többi pedig ezüstöt. Amaz fog ezután két zsóldot kapni, ezek pedig másfelet. — A' COBURG Hertzeg seregénél lévő más nyertes Magyarjaink neveik eránt-is irtunk már, és reményljük, mindnyájoknak, mind vezetékek, mind kereszt neveiknek, más tudni illő környüllállásokkal együtt, rövid időn leendő közöltetését, mellyeknél fogva, a' Hazával, ezen érdemes Fiait, nem tsak most közelebbről meg-esmértertherjük; hanem még a' jövőendő időkre nézve-is, szép emlékezeteket fennmaraszthatjuk, melly, úgy tartjuk, valamint ő magoknak leg-nagyobb jutalom, és ezután is örökös ösztön leszen: úgy kedves hozzájuk tartozóiknak örömeiket nevelni fogja, e' mellett másoknak fel-serkentésekre, 's annál fog-

fogva az egész Nemzetnek, hasznára 's díszére szolgál minden időben.

Erdélyből.

A' napokban érkezett ide *Bétsbe*, két nagy Házhoz, elébb *Brassóból*, azután *Szebenből* egygy egygy betses Levél, melly mind kettő velünk barátságosan közöltetett. — A' *Brassói* Levélben, a' *Bozzai* szoros járásnál nyert győzedelemre nézve, ezek a' nevezetes jegyzések fordulnak elő: „Mi nem vesztettünk volna, öt hat embernél többet, ha az Orosz Regementjéből *Vetsei* Hadnagy, lárván az ellenség sokaságát, 66. emberből álló kevés népével egygyütt, magát nem szerentséltette; hanem annak idejében visszavonta volna. — Májor *Bora*; *Damo*, és *Ernst* Kapitány Urak, a' Székellyek közzül 18-ad magokkal, 40. Törökök közzül magokat ki-vágták, azokat mind eggyről eggyre le-apritották; közzülök pedig nem esett több el, egygy Strázsamesternél. — Azon ezüst forma, vagy éppen ezüstsből készült bokrétákat is, mellyeket a' Török Tsászárs, a' jó víselet jutalmául rendelt vala, egész ládástól el-nyerték a' miéink, és azzal jött-bé a' fő Igazgató, a' több vele lévő Tisztekkel egygyütt, ide *Brassóba*. — A' Bokrétáknak

hofs

hosszas gömbölyegfégű alsóbb részekből, job-
 bára, három hátra felé hajló ezüst rezgő
 nyúl-ki, de némelyikből négy, 's öt-is. —
 Ezek közzül adtak, a' magokat jól viseltt
 Székellyeknek, 's már viselik-is a' füvegjek
 mellett. — Egy el-fogott Török Zászló-
 tartó, azt beszéli, hogy most más katonáik
 vagynak, mint tavaly. — Hertzeg HOHEN-
 LOE maga vallyá a' Székellyekről, hogy
 oroszláni módra viaskodtak. — Különösen
 magasztallya *Bora Májor*, Kapitány *Dámó*,
 és *Ernst* Urakon kívül, *Szeverovits* és *Ball*
 fő, nem külömben *Lajos* és *Horváth* Al-
 hadnagy Urakat, *Maurer*, és *Kristof* Re-
 gement Kadétokkal egygyütt. A' mikor pe-
 dig a' Székellyeket, mellettek tett nemes
 vallás tétellel tiszteli: nem foszt-meg más
 vitézeket-is, az érdemlett ditsérettől, mely-
 nek tizellyainak esméri különösebben a' *Tos-
 kána* Hufzárjai közzül, *Geidler*, és *Gányi*
 Kapitány Urakat, az *Orosz* Regimentjéből
 Alhadnagy *Fuchs* Urat, és az ágyúk körül
 nagy szorgalmatosfággal 's haszonnal forgo-
 lódott *Ruffzó* (Rousseau) Főhadnagy Urat.
 — A' *Szebeni* Levélből, melly költ Aug.
 29-dik napján, ide iktatjuk a' köverkezen-
 dőket. — A' *Bozzai* Passusnál, nem régi-
 ben esett szerentsés ütközetre, maga vezé-
 relvén a' fő igazgató Hertzeg Székelly Lo-
 va-

vafainkat, eggy *Bora* nevezetű Conscriptus (ki-írott) katonából elő ment Májor Úr, ki kérte magának, hadd ő tsaphasson leg-először, az ellenség közzé. Meg-is nyerte, és többet tselekedett, mint csak reményleni is lehetett volna. Mert, véle csak egyfzere néki kerekedett, eggy, vagy két Tzúg Hufzárjaival, 5000. Törökfégnek olly tüzeszen közibe vágatott, 's mind maga, mind pedig embereinek Herkulesi erejekkel, és bátorságokkal, a' nagy számú ellenségnek, úgy eszét vesztette, hogy az, az ezeket követett Székelly Hufzárok Svadronnyának első meg-látására, hátat fordított. — A' tsete paté egész estvig tartván, 11. órakor éjtszaka, eggyütt ettek a' Tisztek, a' fő Igazgatóval. Az asztalnál, tréfaképpen mondja a' Hertzeg, *Bora* Májor Úrnak: Az Úr, kikéré magának az *Avant Gárda* (a' nagy sereg előtt menő katonaság) vitelét, 's nem tudom, maga személlyessen mit tett, talám eggy Törököt sem vága: Erre, hevenyiben a' Májor Úr, így felele: „Az Isten, ne legyen Istenem, ha 11-et nem vágtam.“ — Kapitány *Dámó* Úr pedig bele szólván azt mondja: „Én pedig, csak hetet.“ — Kinem lehet azt mondani, millyen nagy örömmel beszéli az egész történetet a' fő Igazgató, annyival-is inkább, mivel a' szegény

Le-

gyütt, a' *Borussusokon* győzedelmeskedett, — 1759-dikben, Februáriusban, olly dolgot tselekedett, ezen betses Regimentnek 30. emberből álló részetskéje, maga nevének meg-felelni törekedett Nagy Ferentz Zászló tartó Úr kormányozása alatt, mellyet feljegyezni *Homerus* sem tartott volna érde-merlennek pennájára. Mert ítéllye-meg bár akárki, mit tegyen 30. emberrel, 2 *Borussus* Granatéros Kompaniára rohanni, azt meg-fzalasztani, vágni, és fő Strázsamesterét, egy Hadnaggyal, 's 62. köz emberrel egy-gyütt el fogni, rabbá tenni! — Ezt tselekedte pedig Nagy Nagy Ferentz, 30. katonáival együtt, *Silésia* szélén, *Libaonál*, magának, Regimentjének, sőt egész Nemzetének ditsősfégre. — Még a' fellyebb ki-tett 1759-dik esztendő, háromszori szép alkalmatosfágot nyújtott az egész Regimentnek, további maga el-hiresítésére, FERENTZ öröme nevelésére, és hozzája való bizodalmanak öregbítésére. — Ugyan-is, Mártziusban, *Silésiának Graifenberg* nevezetű helysfége alá küldetvén, ott egy *Borussus* gyalog Bataliont talált, mellyet, két ágyújával együtt, mind egy lábíg horogra kerített. — Septemberben, egy Batalion gyalogságból, és 4 Svadron Lovasokból álló Bo.

rontásáról; de félünk ám az éhségtől, Országunknak nagy részében, nem lesz annyi gabona, a' mennyi az el-vetett mag volt. — A' Török buza (tengeri, vagy kukoritza) is, hogy készülhet-el, a' tartós, és még alig értt fok effőzés miatt, bizonytalan.

Bétsből.

Ő Felsőge már régtől fogva, az aranyér miá fokát szenvedett, azért-is azt az elmúlt hónapnak 18-dik napján, *Laxenburgban*, *Brambilla* fő Seborvos Úr fel-metzszette. Abból következett sebjeére nézve, kéntelenítetett Ő Felsőge, darab ideig szüntelen arizulatjával le felé feküdve. az ágyban maradni, mellyből, tsupán Aug. 28-dik napján vehette fel egy két órára magát. — Azon a' napon, FERENTZ fő Hertzeg, ismét le-indúla a' nagy hadhoz, és ezen hónapnak 3. vagy 4-dikére várták *Zimonba*, Gróf PELLEGRINI fő hadi Vezér Úrral. — Ugyan azon a' napon, a' fő Hertzeg Aszszony-is, FERENTZ F. H. Hitvesse, el-bútsúzott Ő Felsőgétől, 's *Bétsbe*, a' magaréli lakozása helyjére bé-költözött. — Ő Felsőge maga-is ott hagyta *Laxenburgot*, mint-hogy az alatta folyó *Kaltengang* nevű patak, a' minapi fok effőzés által meg-áradván, az egész Tsászári kertet, és a' Kastélynak alsó szobáit el-öntötte. Jött a' *Hettzendorff* nyá-

nyári Kastélyba, *Schönbrunn* mellé, másfél óránnyira *Bétshez*, a' hol már, mint halljuk, frissen vagyon, s kezd régi színe-is megjönni, minekutánna mind sebje meggyógyult tökéletesen, mind a' hideg-is, egy hónapjánál több, hogy nem vesztegeti.

Ő Felsőge, néhai Gróf *Jankovits* Antal Úr helyébe, a' *Septemviralis* Tábla Birájává, M. *Végh* Péter Urat rendelé, ki-is, a' múltt vasárnapon, az az, *Septembernek* 6-dik napján, reggel, Gróf *PÁLFY* Károly fő Cancellárius Úrnál, a' két Vice Cancellarius Gróf *Majláth*, és Gróf *Teleki* Sámuel ő Excellenziaíjok jelen léteekben, fő hivatalának folytatására nézve, a' hiter esküvéssel le-tette. — Helyébe, a' Királyi Tábla Birájává, M. *Ürményi* József Úr, a' F. Helytartó Tanátsnak eddig volt második Elöljárója, választaték.

Tegnap, 8. órakor, érkezett vissza *Bétsbe*, Gróf *HADIK* András Fő Vezér Úr. — — — — —

Egy Kurir, tegnap azt hozá hírül, hogy az *Oroszok*, a' *Svédeknek* egy sereg tengeri fegyveres hajóikat a' *Bált* tengeren, rész ízerént el-fogták, rész ízerént el-süllyesztették.

A' jövő Hónap elejivel, eleget akarván tenni az érdemes Közfég' kívánságának, kéttzer kezdjük egy héten járni írásunkat.

Küldjük, a' nemes Tsáfár Magyar Lovas Regementjének képét.
